

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო

# ეროვნულ უმცირესობათა ინტეგრაცია მულტილინგვური განათლების საშუალებით

---

განათლების პოლიტიკის დოკუმენტი (პროექტი)

# შინაარსი

შესავალი -----	3
<i>პოლიტიკის მიზნები</i> -----	3
<i>სამართლებრივი საფუძველი</i> -----	4
<i>პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები</i> -----	5
პრობლემების განსაზღვრა -----	6
<i>მულტილინგუური განათლების პოლიტიკის სფეროში მიმდინარე</i> <i>ღონისძიებათა მოკლე მიმოხილვა</i> -----	6
<i>პოტენციური რისკი მულტილინგუური განათლების პოლიტიკის</i> <i>გატარების პროცესში</i> -----	9
პოლიტიკის მიზნები -----	11
პოლიტიკის მიმართულებები და აქტივობები -----	12
მოსალოდნელი შედეგები -----	15
<i>პოლიტიკის შედეგები</i> -----	15
<i>გატარებული პოლიტიკის ეფექტურობის ინდიკატორები</i> -----	16
პოლიტიკის მონიტორინგი და შეფასება -----	21
<i>პოლიტიკის მონიტორინგსა და შეფასებაზე პასუხისმგებელი</i> <i>ინსტიტუციები</i> -----	21
<i>პოლიტიკის მონიტორინგი და შეფასება</i> -----	22

## შესავალი

ეროვნულ უმცირესობათა სამოქალაქო ინტეგრაციის წარმატების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მაჩვენებელი არის სახელმწიფო ენის ცოდნა. არსებობს პირდაპირი კავშირი სახელმწიფო ენაზე საუბრის შესაძლებლობას, სამოქალაქო საზოგადოებასთან ინტეგრაციასა და შრომის ბაზარს შორის. თუმცა საფრთხილოა, რომ სახელმწიფო ენის გავრცელება არ ჩაითვალოს ასიმილაციის პოლიტიკად ეროვნული უმცირესობების მიერ. ამან შეიძლება გამოიწვიოს წინააღმდეგობის გრძობა. ამიტომ სახელმწიფო ენის ხელშეწყობისას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება უმცირესობათა უფლებების დაცვას, რათა ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებმა გააცნობიერონ, რომ ნამდვილად თანასწორ შესაძლებლობებს ფლობენ, თავიანთ ენაზე განათლების მიღების ჩათვლით. ასე რომ, მულტილინგვური განათლება განიხილება, როგორც ინტეგრაციის პოლიტიკის ეფექტური ინსტრუმენტი, რომელიც საშუალებას აძლევს ეთნიკურ და ენობრივ უმცირესობებს, ჰქონდეთ სახელმწიფო ენის დაუფლების უკეთესი შესაძლებლობა. ამასთანავე მულტილინგვური განათლება უზრუნველყოფს უმცირესობათა თემების მშობლიური ენების ფუნქციონირებასა და გამოყენებას.

## პოლიტიკის მიზნები

ეროვნული უმცირესობების საზოგადოებაში ინტეგრაციისათვის მნიშვნელოვან როლს ასრულებს განათლების სისტემა. ეროვნულ უმცირესობათა ინტეგრაციისათვის საჭიროა, რომ უმცირესობების წარმომადგენლებმა იცოდნენ სახელმწიფო ენა და ამასთანავე, შეინარჩუნონ საკუთარი ენობრივი და კულტურული თვითმყოფადობა. განათლების სისტემამ უნდა უზრუნველყოს ზოგადადამიანური და სახელმწიფოებრივი ღირებულებების შესწავლა და მიღება, ასევე ინტერკულტურული განათლების შესაძლებლობა და ეროვნულ უმცირესობათა კულტურული თვითმყოფადობის დაცვა.

*მულტილინგვური სწავლებისას* კლასში ორი, ან მეტი ენა გამოიყენება. მშობლიურ ენაზე განათლების მიღება მოსწავლეებს თავიანთი ინტელექტუალური პოტენციალის სრული განვითარების შესაძლებლობას აძლევს. იმავედროულად ისინი ეუფლებიან ენობრივ უნარ-ჩვევებს მათთვის საჭირო ენებზეც. თუმცა, უნდა ითქვას, რომ *მულტილინგვური განათლების* მიღების ძირითადი უპირატესობა ის არის, რომ იგი ხელს უწყობს ინტერკულტურული ურთიერთობისა და ტოლერანტობის განვითარებას, რაც თავის მხრივ, მრავალეთნიკურ ქვეყანაში მშვიდობიანი სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბებას განაპირობებს.

ამიტომ საქართველოში მულტილინგვური განათლება მოწოდებულია იმისათვის, რომ ხელი შეუწყოს შემდეგი ძირითადი მიზნების მიღწევას:

- განათლების სისტემა გახდეს ეროვნულ უმცირესობათა საზოგადოებაში ინტეგრაციის უმთავრესი ინსტრუმენტი;
- განათლების სისტემა გახდეს ტოლერანტულ ღირებულებათა და სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირების ძირითადი ინსტრუმენტი.
- უზრუნველყოფილ იქნას, რომ საქართველოს ყველა მცხოვრები საკმარის დონეზე ფლობდეს ქართულ ენას იმისთვის, რომ აქტიური მონაწილეობა მიიღოს საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში და მოხდეს მისი წარმატებული ინტეგრაცია დასაქმების სფეროში.
- უზრუნველყოფილ იქნას ეროვნულ უმცირესობათა განათლების ისეთი პროგრამების შექმნა და დანერგვა, რომლებიც შეესაბამება ზემოაღნიშნულ მიზნებს და იმავდროულად ხელს შეუწყობს ეროვნულ უმცირესობათა კულტურული და ენობრივი თვითმყოფადობის დაცვას და მათ ინტეგრაციას ქართულ საზოგადოებაში.

## სამართლებრივი საფუძველი

კანონი საჯარო განათლების შესახებ საქართველოში მულტილინგვური განათლების პროგრამების შემუშავებისა და დანერგვის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს. საჯარო განათლების 4.3 პუნქტის თანახმად, საქართველოს იმ მოქალაქეებს, რომელთათვის ქართული ენა მშობლიური არ არის, უფლება აქვთ მიიღონ სრულფასოვანი განათლება თავიანთ მშობლიურ ენაზე საჯარო სკოლაში იმ კურიკულუმების მიხედვით, რომელიც შემუშავებულია კანონის შესაბამისად. ასეთ საჯარო სკოლებში სახელმწიფო ენის სწავლა სავალდებულოა, ხოლო აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ორივე სახელმწიფო ენის (ქართულისა და აფხაზურის) სწავლაა სავალდებულო. უფრო მეტიც, ამ მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, ზოგიერთ შემთხვევაში, რომელიც რეგულირდება საქართველოს მიერ დადებული საერთაშორისო შეთანხმებებითა და ხელშეკრულებებით, უცხოურ ენებზე სწავლებაც ნებადართულია. ასეთ საჯარო სკოლებში აუცილებელ საგნად ითვლება სახელმწიფო ენა, ხოლო აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ორივე სახელმწიფო ენა (ქართული და აფხაზური) უნდა ისწავლებოდეს.

ენობრივი მრავალფეროვნების ღირებულებასა და მის დაცვას სულ უფრო და უფრო მეტი ყურადღება ეთმობა საერთაშორისო შეთანხმებებსა და სხვა დოკუმენტებში, რომლებიც სხვადასხვა წყაროდან მომდინარეობს: გაერო და

მასთან დაკავშირებული სააგენტოები, ევროპის საბჭო და ევროპის უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (OSCE). განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს: გაერთიანებული ერების დეკლარაცია იმ პირთა უფლებებზე, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ ან ეთნიკურ, რელიგიურ და ენობრივ უმცირესობებს (1992); კოპენჰაგენის შეხვედრის დოკუმენტი ადამიანის შესაძლებლობებზე (CSCE) (1990); ეროვნული უმცირესობების დაცვის ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენცია (1994); და ევროპული ქარტია რეგიონულ და უმცირესობათა ენებისათვის (1992).

2005 წლის 13 ოქტომბერს საქართველოს პარლამენტის მიერ რატიფიცირებულ იქნა ევროპული ჩარჩო კონვენცია, ეროვნულ უმცირესობათა უფლებების დაცვის შესახებ, რომელიც სამართლებრივ გარანტიას იძლევა უმცირესობათა სრული ინტეგრაციისათვის, მათ შორის განათლების სისტემის გზით და კონსტიტუციის საფუძველზე უმცირესობათა ენებზე განათლების მიღების უფლების ჩათვლით.

## პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები

მულტილინგვური განათლების პოლიტიკა უნდა ემყარებოდეს შემდეგ ძირითად პრინციპებს:

### ➤ ხელმისაწვდომობის პრინციპი

მულტილინგვური განათლება თანაბრად ხელმისაწვდომია ყველა მოსწავლისათვის; ყველა სკოლას, სწავლების ენისაგან დამოუკიდებლად, უფლება აქვს შეიმუშაოს და დანერგოს მულტილინგვური განათლების პროგრამები მოსწავლეებისა და მათი მშობლების მოთხოვნების შესაბამისად საკუთარი რესურსების გათვალისწინებით. მულტილინგვური განათლების ხელმისაწვდომობა ასევე გულისხმობს მულტილინგვური განათლებისა და სოციალური ინტეგრაციის მხარდასაჭერი დამატებითი კლასგარეშე აქტივობების, სოციალური, კულტურული და სხვა ღონისძიებების ხელმისაწვდომობას.

### ➤ ინტეგრაციის პრინციპი

სახელმწიფოში მულტილინგვური განათლების ორგანიზება უნდა მოხდეს საშუალო განათლების ინსტიტუციების ბაზაზე.

### ➤ მონაწილეობის პრინციპი

ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენლები, უფრო ფართო საზოგადოებრივი ფენების მსგავსად, უნდა ჩაერთონ აქტიურად მულტილინგვური განათლების პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაში.

➤ **უწყვეტობისა და თანმიმდევრობის პრინციპი**

საშუალო სკოლებში მულტილინგვური განათლება უნდა გახდეს მთელი განათლების სისტემის – სკოლამდელი განათლებიდან პროფესიულ და უმაღლეს განათლებამდე – განუყოფელი ნაწილი და უნდა უზრუნველყოს მოსწავლეთა წარმატებული გადასვლა განათლების შემდგომ საფეხურზე.

➤ **ინსტიტუციათა თანამშრომლობისა და პასუხისმგებლობის პრინციპი**

მულტილინგვური განათლება უნდა იყოს ეროვნული ინტეგრაციის პროგრამების ნაწილი და პოლიტიკის გატარებისას უნდა ითვალისწინებდეს პასუხისმგებელი ინსტიტუციების თანაბრად ჩართვასა და თანამშრომლობას.

## **პრობლემების განსაზღვრა**

*მულტილინგვური განათლების პოლიტიკის სფეროში მიმდინარე ღონისძიებათა მოკლე მიმოხილვა*

ზოგადი განათლების პოლიტიკის სფეროში ეროვნული უმცირესობებისათვის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო არაერთ მოკლევადიან თუ გრძელვადიან პროგრამებს ახორციელებს. ამ პროგრამების მთავარი მიზანია არაქართული სკოლების მოსწავლეების სამოქალაქო ინტეგრაციის ხელშეწყობა, რაც სახელმწიფო ენისა და ეროვნულ უმცირესობათა ენების სრულყოფილ დონეზე სწავლებით უნდა იქნას მიღწეული. უმთავრესად ეს პროგრამები შექმნილია სკოლების მართვისა და დაფინანსების გაუმჯობესებისა და სწავლის მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფისათვის. ეს ინიციატივები შეეხება არაქართულ სკოლებსაც მთელი ქვეყნის მასშტაბით.

ამ პროგრამების უმეტესობა მიზნად ისახავს: 1) სახელმწიფო ენისა და ეროვნულ უმცირესობათა ენების კურიკულუმების შედგენას 2) მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლებასა და პროფესიულ განვითარებას; 3) ეროვნულ უმცირესობათა სკოლების დახმარებას; 4) სახელმწიფო ენის ფლობის დონის სრულყოფის ხელშეწყობას.

საზოგადოდ, იმ პროგრამებმა, რომლებიც ფოკუსირებულია ახალი კურიკულუმების შექმნაზე, სასკოლო განათლების პროცესში მის პილოტირებასა და დანერგვაზე, მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ზოგადი განათლების სტანდარტების სისტემის შემუშავებასა და ყველა სკოლაში მათი დანერგვის საქმეში. ისეთი ახალი სახელმძღვანელოების შედგენამ, რომლებიც შეესაბამება ეროვნულ კურიკულუმს, ყველა სკოლაში გაზარდა სწავლებისა და სწავლის დონის ამაღლების შესაძლებლობა.

არაქართულ სკოლებში მოსწავლეთა და მასწავლებელთა ქართული ენის არასათანადო ცოდნის დონის გათვალისწინებით საჭიროა, სახელმძღვანელოების, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და სხვა დამხმარე მასალების თარგმნა ამ სკოლებში ახალი კურიკულუმის დასანერგად. მიუხედავად იმისა, რომ იყო გარკვეული კრიტიკული შენიშვნები ქართული გრამატიკის, ლიტერატურის, ისტორიისა და გეოგრაფიის ახალი სახელმძღვანელოების ირგვლივ, მათი თარგმნა სკოლებისა და მასწავლებლების მიერ პოზიტიურ მოვლენად შეფასდა. თუმცა ზოგიერთი პრობლემა სახელმძღვანელოების ხარისხისა და ფასის გამო კვლავ რჩება. არაქართული სკოლების სახელმწიფო ხელშეწყობის ფარგლებში, სახელმძღვანელოების უფასო მიწოდებაც ხორციელდება, მაგრამ ამით ყველა პრობლემა არ ამოიწურა, რის გამოც ახალი სახელმძღვანელოებით ახალი პროგრამით სწავლებაზე გადასვლის პროცესი ნელა მიმდინარეობს. უმცირესობათა ენებზე სახელმძღვანელოების თარგმნაც კი, რაც სრულიად აუცილებელია ყველა სკოლაში ერთიანი კურიკულუმის დანერგვისათვის, არ შეიძლება ჩაითვალოს სახელმწიფო ენის ფლობის გადრმავეების ეფექტურ ზომად.

მეთოდისა და პრაქტიკული უნარების არქონის გამო, ქართული ენის მასწავლებლებს უტარდებოდათ სპეციალური ტრენინგი, ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლებისათვის. ეს ხსნის ზოგიერთ წამოწყებასთან დაკავშირებულ ზოგად უკმაყოფილებას (მაგალითად, “მომავალი იწყება დღეს”), როდესაც მასწავლებელს მოსწავლეთა ენის არცოდნისას მეორე ენის სწავლების გამოცდილება არა აქვს. მსგავს პრობლემებს აწყდებიან მასწავლებლები იმ ქართულ სკოლებში, სადაც გაიზარდა ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი მოსწავლეების რაოდენობა. ასეთ სკოლებს არ ექცეოდათ სათანადო ყურადღება იმის გამო, რომ პოლიტიკა უმეტესად ორიენტირებული იყო ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ კონკრეტულ რეგიონებზე. ამგვარად, პოლიტიკას, რომელიც მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებისკენ არის მიმართული, აკლია სისტემური მიდგომა და არ პასუხობს პედაგოგთა მოთხოვნებს ისეთი სპეციალური მომზადების თვალსაზრისით, რომელიც დაკავშირებულია ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელ მოსწავლეთა განათლების სისტემაში ინტეგრაციის საკითხთან.

სახელმწიფო პროგრამების ხელშეწყობის შედეგად ზოგიერთი პოზიტიური ცვლილება შეინიშნება ეროვნულ უმცირესობათა დამოკიდებულებაში სახელმწიფო ენის შესწავლისა და საერთოდ, განათლების სფეროში განხორციელებული რეფორმებისადმი. მაგალითად, *სკოლების პარტნიორობის პროგრამა* დადებითად შეფასდა ეროვნულ უმცირესობათა მხრიდან. მათ ეს მიიღეს, როგორც ხელშემწყობი ღონისძიება ინტერკულტურული და ინტერეთნიკური ურთიერთობის გაუმჯობესებისა და ეროვნულ უმცირესობებში სახელმწიფო ენის ფლობის სრულყოფისათვის. თუმცა ეს პროგრამები არ არის საკმარისი, განსაკუთრებით იმ რეგიონებში, სადაც ეთნიკური უმცირესობა კომპაქტურად არის დასახლებული და ქართული ენის გამოყენების შესაძლებლობა ძალზე შეზღუდულია. ამასთანავე, ქართული მედიაც (გაზეთები, ტელევიზია და სხვა) არ არის ხელმისაწვდომი.

ზრუნვის მთავარი საგანი ზემოთ მოხსენებულ წამოწყებში არის მათი სტაბილურობისა და მდგრადობის უზრუნველყოფა. მნიშვნელოვანია, რომ წარმატებულმა პროგრამებმა მათ ფარგლებში მომზადებული სახელმძღვანელოებისა და სხვა მასალების, ასევე დაგროვილი გამოცდილების ჩათვლით, გააგრძელოს სახელმწიფოსგან მხარდაჭერის მიღება. ამასთანავე აუცილებელია, რომ ისინი მომავალშიც და ჩართულნი იყონ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პოლიტიკის გეგმაში, რათა განხორციელდეს მათი შემდგომი განვითარება და დანერგვა მთელ ქვეყანაში. პირველ რიგში, ეს გულისხმობს რამდენიმე წამოწყების ინსტიტუციონალიზაციას და ასევე, შესაბამისი პოლიტიკის განვითარებას, რაც უზრუნველყოფს მომავალში მის ფართოდ გავრცელებასა და დანერგვას. შესაბამისად, მხოლოდ რომელიმე მიზნობრივ ჯგუფზე კონცენტრირებამ (მაგ., უმცირესობათა სკოლის მასწავლებლებზე) ან მიმართულებებს შორის კონტაქტის უქონლობამ, მაგალითად, ფოკუსირებამ მხოლოდ სახელმწიფო ენის შესწავლაზე, უმცირესობათა ენებისგან მოწყვეტილად, შეიძლება გამოიწვიოს ადამიანთა და ფინანსური რესურსების არაეფექტური გამოყენება.

საბოლოოდ შეიძლება ის დასკვნა გამოვიტანოთ, რომ ზემოაღნიშნულმა ინიციატივებმა და მათი განხორციელების სტრატეგიებმა ქმედითი წვლილი შეიტანა საჭირო წინაპირობისა და პოზიტიური დამოკიდებულების შესაქმნელად მულტილინგვური განათლების უფრო ფართოდ დანერგვისათვის საქართველოს განათლების სისტემაში.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო პასუხისმგებლობას იღებს წარმატებულ გამოცდილებასა და ხელმისაწვდომ რესურსებზე დაფუძნებული მულტილინგვური განათლების პოლიტიკის შემდგომ განვითარებაზე, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ეროვნულ უმცირესობათა ინტეგრაციისადმი უფრო სისტემური მიდგომა განათლების სისტემის მეშვეობით და შეიქმნას შესაბამისი პირობები (სისტემური,



ორგანიზაციული, საკადრო) მულტილინგუური განათლების დანერგვის ხელშესაწყობად სახელმწიფო და რეგიონულ დონეზე.

### **პოტენციური რისკი მულტილინგუური განათლების პოლიტიკის გატარების პროცესში**

მულტილინგუური განათლების პოლიტიკის შემდგომი განვითარებისა და დანერგვის წარმატება დიდად არის დამოკიდებული ამ პოლიტიკის გამტარებელი ინსტიტუციების (განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ინტეგრაციის პროგრამა, სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ეროვნული ცენტრი, აკრედიტაციის ეროვნული ცენტრი, რეგიონული განათლების რესურსცენტრები) ფუნქციებისა და მოვალეობების სწორად გადანაწილებაზე. გარდა იმისა, რომ უნდა შეიქმნას პასუხისმგებელი ჯგუფი შესაბამისი საშტატო პერსონალითა და დაფინანსებით, შესაძლოა საჭირო გახდეს მათთვის ტრენინგების ჩატარება, რამაც შეიძლება მოითხოვოს მნიშვნელოვანი რესურსები, მათ შორის დამატებითი ტექნიკური დახმარებისა და საექსპერტო გამოცდილების ჩათვლით, რაც შეიძლება თვითონ სამინისტროშიც კი არ იყოს ხელმისაწვდომი.

საზოგადოებასთან ურთიერთობის თვალსაზრისით ჩატარებული კამპანიები არასაკმარისი აღმოჩნდა იმისთვის, რომ გაეზარდა საზოგადოებრივი შეგნება ინტეგრაციის პოლიტიკისა და მულტილინგუური განათლების (მლგ) მიმართ. ეს ეხება ეროვნული უმცირესობებით დასახლებულ რეგიონებს. ინფორმაციისა და ადგილობრივ საზოგადოებასთან თანამშრომლობის ნაკლებობამ (განსაკუთრებით უმცირესობათა ენებზე), შეიძლება საფრთხე შეუქმნას მლგ-ის პოლიტიკის განხორციელებას. ეთნიკურ უმცირესობებს უნდა განემარტოს, რომ ეს არ გულისხმობს მათ მშობლიურ ენაში განათლების უფლების შეზღუდვას.

მლგ-ის პოლიტიკის გატარების დროს მხოლოდ არაქართულ სკოლებზე კონცენტრირებამ შეიძლება შეაფერხოს მოცემული პოლიტიკის გავლენა უმცირესობათა ინტეგრაციაზე. რასაკვირველია, მლგ-ის მეთოდები ფართოდ უნდა გავრცელდეს არაქართულ სკოლებში, მაგრამ ქართული სკოლებიც უფრო მეტად სასურველი და საინტერესო უნდა გახდეს ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი ბავშვებისათვის. ეს იმას ნიშნავს, რომ ყველაფერთან ერთად, სკოლებმა უფრო მეტი ყურადღება და ინტერესი უნდა გამოიჩინონ უმცირესობების წარმომადგენელი ბავშვებისა და მათი მშობლების იმ მოთხოვნების მიმართ, რომლებიც მათ ენებს, კულტურულ და რელიგიურ თვითმყოფადობას უკავშირდება. ამჟამად საკითხები, რომლებიც ეხება ეროვნულ უმცირესობათა კულტურულ თავისებურებებსა და უმცირესობათა მოთხოვნებს, არ განიხილება სკოლების აკრედიტაციის/შეფასების სისტემაში.

მღგ-ის პოლიტიკის განხორციელება, მასწავლებელთა სერტიფიცირებისა და სკოლების აკრედიტაციის ცენტრალიზებული სისტემის საშუალებით, ისევე, როგორც მასწავლებელთა პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლების პროგრამების ლიცენზირება, მოითხოვს ეფექტური მონიტორინგის სისტემის შემუშავებას. თუმცა მასწავლებელთა რეგისტრაციის სისტემა ამჟამად ჯერ კიდევ ფორმირების სტადიაშია მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ფარგლებში. განათლების სექტორში არსებული მართვის სისტემა არ ფლობს ისეთ მონაცემებს, რომლებიც განათლების სისტემის მონიტორინგის ჩატარების საშუალებას მოგვცემდა. უფრო მეტიც, ზოგიერთი გამოკვლევის მიხედვით უმცირესობათა სკოლებში მონაცემები მეტად მწირია. მონაცემების რეგულარული ანალიზი ჯერ-ჯერობით არ არის ჩართული გადაწყვეტილების მიღებისა და დაგეგმვის პროცესში. ამ ფაქტორმა შეიძლება ხელი შეუშალოს ჩატარებულ დონისძიებათა ეფექტურობის შესახებ დროული და სანდო ინფორმაციის მიღებას. სკოლაში მასწავლებელთა და მოსწავლეთა შესახებ მონაცემების არქონამაც შეიძლება შეაფერხოს მღგ-ის პოლიტიკის ეფექტური დაგეგმვა.

რესურსების უკმარისობა, ასევე უმცირესობათა ენებზე საჭირო სახელმძღვანელოებისა და მეთოდოლოგიური მასალის შექმნის ძალიან შენელებული ტემპი, შეიძლება მღგ-ის პოლიტიკისადმი უარყოფითი დამოკიდებულების ჩამოყალიბების მიზეზი გახდეს და შეზღუდოს მისი ეფექტურობა.

სკოლებში მღგ-ის დანერგვა მოითხოვს დამატებითი თანხებისა და საკადრო რესურსების გამოყენებას (როგორცაა დამატებითი სასწავლო საათები, საშტატო ერთეულები, კურიკულუმებისა და სასწავლო მასალების შექმნა და ა.შ.), რაც ამჟამად ბევრ სკოლას არ აქვს. სკოლების დაფინანსების არსებული სისტემა, ე.ი. ვაუჩერების სისტემა, არ განაწილებს სკოლებს ისე, რომ დაიწყო მღგ-ის პროგრამების განხორციელება, რადგან ის არ არის სახელმწიფოსაგან დაფინანსების მყარი საშუალება. საჭიროა გამოიყოს დამატებითი თანხები (მაგ. მასწავლებლების ხელფასი) სკოლებში მღგ-ის რეფორმის მხარდაჭერისთვის, გარდამავალ პერიოდში მაინც.

## პოლიტიკის მიზნები

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ყურადღებას მიმართავს *პოლიტიკის ზოგად სტრატეგიულ მიზნებზე*, რომლებიც დაკავშირებულია ეთნიკური უმცირესობის ბავშვებისა და მოსწავლეების განათლებასა და ინტეგრაციასთან:

**პოლიტიკის მიზანი №1:** ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი ბავშვებისა და მოსწავლეების ხარისხიანი განათლების მიღების თანაბარი უფლებით უზრუნველყოფა.

**პოლიტიკის მიზანი №2:** ეთნიკური უმცირესობების ბავშვებისა და მოსწავლეებისათვის კულტურული და ენობრივი თვითმყოფადობის შენარჩუნებისა და განვითარების ხელშეწყობა.

**პოლიტიკის მიზანი №3:** ეთნიკური უმცირესობების ბავშვებისა და მოსწავლეებისათვის უმაღლესი განათლების მიღების შესაძლებლობის გაფართოვება და პოლიტიკასა თუ სოციალურ ცხოვრებაში და შრომის ბაზარში მათი წარმატებული ინტეგრაციის აუცილებელი წინაპირობის შექმნა.

**პოლიტიკის მიზანი №4:** კულტურული მრავალფეროვნების მხარდაჭერა და განსხვავებული ეთნიკური წარმომადგენლობის ჯგუფებს შორის ურთიერთგაგების ჩამოყალიბება განათლების გზით და ბავშვებისა და მოსწავლეების განვითარება ურთიერთპატივისცემის, ტოლერანტობისა და ურთიერთგაგების ატმოსფეროში.

**პოლიტიკის მიზანი №5:** სკოლებში სწავლისა და სწავლების ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება ადგილობრივი საზოგადოების მოთხოვნებზე და გაითვალისწინებს პოლიტიკური და სოციალური რეფორმის პრიორიტეტებს.

**პოლიტიკის მიზანი №6:** ყველა დაინტერესებული მხარის ფართო მასშტაბით მონაწილეობის უზრუნველყოფა იმისათვის, რომ ჩამოყალიბდეს შესაბამისი დამოკიდებულება საზოგადოების მხრიდან და შეიქმნას სოციალური დახმარების სისტემა, რომელიც იმუშავებს ამ პოლიტიკის რეალიზაციაზე.

## **პოლიტიკის მიმართულებები და აქტივობები**

პოლიტიკის ზოგადი მიზნები სხვადასხვა დონის ძიებების საშუალებით გატარებული იქნება შემდეგი მიმართულებით:

**მიმართულება №1:** პოლიტიკის გატარებისათვის სამართლებრივი გარანტიით უზრუნველყოფა კანონმდებლობაში ცვლილებების შეტანის გზით, რაც მიღწეული იქნება:

- დებულებების შემუშავებით მლგ-ის პოლიტიკის დანერგვის მხარდასაჭერად;

- მღგ-ის პროგრამების შემუშავებითა და დამტკიცების მექანიზმის შექმნით;
- მღგ-ის მოთხოვნების ჩართვით მასწავლებელთა აკრედიტაციის სისტემაში;
- მღგ-ის მოთხოვნების ინტეგრირებით სკოლების აკრედიტირების სისტემაში.

**მიმართულება №2:** ინსტიტუციური პოტენციალის გაძლიერება განათლების სისტემის სახელმწიფო სტრუქტურებში განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ორგანიზაციულ-ადმინისტრაციული მექანიზმის შექმნით, რომელიც უზრუნველყოფს აქტივობების ჰორიზონტალურ და ვერტიკალურ კოორდინაციას ამ პოლიტიკის ფარგლებში იმ სახელმწიფო დაწესებულებებს შორის, რომლებიც ჩართული არიან საჯარო განათლების სისტემის მართვასა და მონიტორინგში. ყოველივე ამის მიღწევა შესაძლებელი იქნება:

- მღგ-ის დანერგვისათვის განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს შიგნით საორგანიზაციო და საკადრო პოტენციალის გამოყენებით;
- მღგ-ის სფეროში პოლიტიკის დანერგვის მექანიზმის შემუშავებითა და შესაბამისი ანგარიშგების უზრუნველყოფით;
- მღგ-ის სფეროში პოლიტიკის მონიტორინგის სისტემის შექმნით.

**მიმართულება №3:** ეთნიკური უმცირესობის ბავშვებისა და მოსწავლეების ინტეგრაციის პროცესის რეალიზაციისათვის განათლების აუცილებელი პირობებისა და საშუალებების შექმნის უზრუნველყოფა და მათი კულტურული თვითმყოფადობის განვითარება. ამას შეიძლება ახლდეს ცვლილებები კურიკულუმსა და სწავლების შინაარსში. ეს მიიღწევა:

- შესაბამისი კურიკულუმის შემუშავებითა და დანერგვით;
- შესაბამისი შეფასების სისტემის განვითარებით;
- მღგ-ის მოთხოვნათა ინტეგრირებით შეფასების ეროვნულ სტანდარტულ სისტემაში;
- სკოლებში მღგ-ის ხელშეწყობისათვის სახელმძღვანელოების შექმნითა და სხვა საჭირო რესურსების შედგენით.

**მიმართულება №4:** მულტილინგვური და ინტერკულტურული განათლების პროგრამების დასანერგად საჭირო პედაგოგიური და ადმინისტრაციული პერსონალის უზრუნველყოფა, რაც მიიღწევა:

- მულტილინგვური და ინტერკულტურული განათლების პროგრამების რეალიზაციისათვის მასწავლებელთა მომზადებით პედაგოგიური განათლების ბაზისა და პროფესიული განვითარების სისტემის ფარგლებში;
- სკოლის ადმინისტრაციის მომზადებით მლგ-ის პროგრამების შექმნისა და დანერგვის საკითხებზე;
- განათლების რეგიონულ რესურსცენტრებში საექსპერტო პოტენციალის შექმნით იმ სკოლების მხარდასაჭერად, რომლებიც ახორციელებენ მლგ-ის პროგრამების რეალიზაციას.

**მიმართულება №5:** პოლიტიკის მიზნების განსახორციელებლად არსებულ გაუქმებულ სისტემასთან მიმართებაში ეფექტური ფინანსური მექანიზმების უზრუნველყოფა, მულტილინგვური და ინტერკულტურული განათლების დანერგვისათვის სათანადო ფინანსური ანალიზი და აუცილებელი ფინანსური საშუალებების დაგეგმვა, რაც მიღწეული იქნება:

- სკოლებში არსებული ფინანსური სისტემის გადახედვითა და მასში ცვლილებების შეტანით მლგ-ის პროგრამების შემუშავებისა და დანერგვის ხელშესაწყობად;
- გარდამავალი პერიოდისთვის დამატებითი თანხების გამოყოფით მლგ-ის პროგრამების შექმნისა და პილოტირებისათვის;
- მლგ-ის მასწავლებელთა პროფესიული დონის ასამაღლებელი პროგრამების შექმნისა და დანერგვისათვის სპეციალური თანხების გამოყოფით;
- კურიკულუმისა და სასწავლო რესურსების შესადგენად სპეციალური თანხების გამოყოფით.

**მიმართულება №6:** მლგ-ის პოლიტიკის შექმნისა და გატარების, მლგ-ს პროგრამების მონიტორინგისა და ეთნიკური უმცირესობების სოციალურ ინტეგრაციაზე მათი ზემოქმედების გამოვლენის პროცესში ისეთი სამოქალაქო (არასამთავრობო) ორგანიზაციების ჩართვა, რომლებიც შედგება ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებისაგან. ამ ამოცანის გადაწყვეტა შესაძლებელია:

- არსებული თანამშრომლობის მექანიზმების გაძლიერებითა და მათი მომომავალი განვითარებით, რომელიც დაფუძნებული იქნება ეროვნულ

უმცირესობათა (უმცირესობათა საბჭო და სხვა) წარმომადგენელი ორგანიზაციების რეკომენდაციებზე;

- მღვ-ის პოლიტიკის გატარებასა და შედეგებზე საზოგადოების წინაშე ანგარიშგების მექანიზმის შექმნით;
- კამპანიების ორგანიზებით საზოგადოების ინფორმირებულობის ამაღლების მიზნით.

**მიმართულება №7:** ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელი ბავშვებისა და მოსწავლეების ჩართვა კლასგარეშე განათლებისა და სწავლების სხვადასხვა ფორმაში, რაც მიღწეული იქნება:

- სახელმწიფო და სასკოლო დონეზე ისეთი კლასგარეშე ღონისძიებების შემუშავებით, რომელიც ხელს შეუწყობს მულტილინგუურ და ინტერკულტურულ განათლებას;
- სახელმწიფო და სასკოლო დონეზე ისეთი სისტემის შექმნით (როგორცაა გრანტების სისტემა პროექტების განსახორციელებლად, სტიპენდიები და ა.შ.), რომელიც ხელს შეუწყობს მულტილინგუური და ინტერკულტურული განათლების დანერგვას.

აქტივობების, მოსალოდნელი შედეგებისა და ეფექტურობის ინდიკატორების დაწვრილებითი აღწერილობა მოცემულია *პოლიტიკის რეალიზაციის გეგმაში*.

## მოსალოდნელი შედეგები

### პოლიტიკის შედეგები

მულტილინგუური პოლიტიკის გატარების შედეგად მოსალოდნელია შემდეგი ძირითადი შედეგები:

1. ეროვნული უმცირესობებისათვის თავიანთ მშობლიურ ენებზე ხარისხიანი საშუალო განათლების მიღების შესაძლებლობის გაზრდა;
2. ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელ სტუდენტთა რაოდენობის ზრდა უმაღლეს სასწავლებლებში;
3. სახელმწიფო ენის ფლობის უფრო მაღალი დონე;
4. სკოლების უფრო სრულყოფილი მართვა, რაც ხელს უწყობს თემებისა და მოსწავლეთა მოთხოვნების გათვალისწინებასა და სოციალურ-პოლიტიკური რეფორმის ამოცანათა გადაწყვეტას;

5. მულტილინგვური და ინტერკულტურული განათლების სფეროში ეროვნული საექსპერტო პოტენციალის ამაღლება;
6. იმ სკოლებში, რომელიც შედგება სხვადასხვა ეროვნების მოსწავლეებისაგან უფრო პოზიტიური სასწავლო გარემოს შექმნა;
7. საზოგადოებაში სოციალური ინტეგრაციისათვის ეროვნულ უმცირესობათა მხრიდან უფრო დადებითი დამოკიდებულების გამომჟღავნება.
8. რეფორმის განხორციელების პროცესში ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების უფრო ფართო მონაწილეობა.

## გატარებული პოლიტიკის ეფექტურობის ინდიკატორები

გატარებული პოლიტიკის შედეგები რაოდენობისა და ხარისხის მაჩვენებელთა ჯამით გაიზომება.

*ჩაღებული რესურსები/ინვესტიციების ინდიკატორები):*

- მულტილინგვური პრაქტიკის ტიპები სკოლებში **(IN1)**;
- სკოლებში გატარებული მულტილინგვური განათლების პროგრამების რაოდენობა **(IN2)**;
- მღგ-ში მომზადებულ მასწავლებელთა რიცხვი **(IN3)**;
- ფინანსური რესურსების მოცულობა მღგ-ის დასანერგად **(IN4)**;
- საკადრო პოტენციალის ფორმირება მღგ-ის დანერგვისთვის **(IN5)**.

*შედეგის ინდიკატორები:*

ეროვნულ დონეზე -

- სკოლების მოთხოვნათა ზრდა მღგ-ის პროგრამებში ჩასართავად **(ON1)**;
- მულტილინგვური განათლების პროგრამებში მონაწილეობა (რეგიონებში) **(ON2)**;
- ეროვნული გამოცდების შედეგები **(ON3)**;
- უმაღლესი განათლების პროგრამებში მონაწილეობა **(ON4)**;
- უმაღლესი სკოლის პროგრამების რაოდენობა მღგ-ის მასწავლებელთა მოსამზადებლად **(ON5)**;

- ეროვნულ უმცირესობათა სკოლების მასწავლებელთა და სტუდენტთა სახელმწიფო ენაში მომზადების მოთხოვნა (მასწავლებელთა და სტუდენტთა რაოდენობა, ენის ფლობის დონეში დარწმუნებულობა) **(ON6)**;
- სახელმწიფო ენის შემსწავლელ ზრდასრულ მოქალაქეთა რაოდენობა **(ON7)**;
- სკოლის მართვის გაუმჯობესება, ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების განათლებასთან დაკავშირებულ საკითხებთან მიმართებაში **(ON8)**;
- ეროვნული საექსპერტო პოტენციალის გაძლიერება (ექსპერტები იმ ინსტიტუტებში, სადაც ხდება პოლიტიკის რეალიზაცია მლგ-ის სფეროში, ადგილობრივი ექსპერტები რეგიონებში) **(ON9)**;
- მლგ-ის პოლიტიკა აღიარებულია მიზნობრივი ჯგუფისა და ფართო საზოგადოების მიერ **(ON10)**.

სკოლის დონეზე -

- მლგ ჩართულია სკოლების აკრედიტაციისა და ხარისხის შეფასების სისტემებში **(OS1)**;
- შემსწავლელთა მიღწევები, სახელმწიფო და უმცირესობათა ენებში მიღწევების ჩათვლით ( **OS2**);
- იმ სკოლადამთავრებულთა რაოდენობა, რომლებიც სწავლობენ უმაღლესი განათლების პროგრამების ფარგლებში **(OS3)**;
- განათლების პროგრამებით გამოწვეული კმაყოფილების დონე მოსწავლეებსა და მათ მშობლებს შორის **(OS4)**;
- გაუმჯობესება საკადრო რესურსების მართვის სფეროში (მონაწილეობისა და ინიციატივის ზრდა) ( **OS5**),
- გაუმჯობესება ფინანსური მართვის სფეროში (დამატებითი რესურსების მოძიებისა და მართვის უნარი) **(OS6)**.

ცხრილი 1 წარმოაჩენს პოლიტიკის რეალიზაციის ეფექტურობის მაჩვენებლებსა და მათ კავშირს პოლიტიკის რეალიზაციის შედეგებთან.

**ცხრილი 1: პოლიტიკის ეფექტურობის მაჩვენებლები:**

პოლიტიკის ეფექტურობის ინდიკატორები	აღწერა	კავშირი პოლიტიკის შედეგებთან
<b>ჩადებული რესურსების ინდიკატორები</b>		
IN1 - მულტილინგუური პრაქტიკის ტიპები სკოლებში	მაჩვენებელი წარმოაჩენს სკოლაში გატარებული მულტილინგუური განათლების მოდელების ნაირსახეობებს (პროგრამების ტიპებს)	1, 8



<b>IN2</b> - სკოლებში გატარებული მულტილინგუური განათლების პროგრამების რაოდენობა	მაჩვენებელი წარმოაჩენს სკოლაში გატარებული მულტილინგუური განათლების პროგრამების ნაირსახეობებს (% მოდელებით)	1, 8
<b>IN3</b> - მღგ-ში მომზადებულ მასწავლებელთა რაოდენობა	მაჩვენებელი წარმოაჩენს იმ მასწავლებელთა რაოდენობას ( %), რომლებმაც გაიარეს კვალიფიკაციის ამაღლების კურსები მღგ-ის სფეროში.	1, 4
<b>IN4</b> - ფინანსური რესურსების მოცულობა მღგ-ის დასაწერად	მაჩვენებელი წარმოაჩენს მღგ-ისთვის გამოყოფილი სახელმწიფო ან სხვა ბიუჯეტის რაოდენობას (კატეგორიის მიხედვით)	4
<b>IN5</b> – საკადრო პოტენციალის ფორმირება მღგ-ის დასაწერად	მაჩვენებელი წარმოაჩენს მღგ-ის დასაწერად მომზადებული პერსონალის რაოდენობას (მასწავლებელთა გარდა – ე.ი. ადმინისტრატორები, ექსპერტები, ტრენერები და სხვა).	5
<b>შედეგის ინდიკატორები ( ეროვნული დონე)</b>		
<b>ON1</b> - სკოლების მოთხოვნის ზრდა მღგ-ს პროგრამებში ჩასართავად	მაჩვენებელით აღნიშნულია მღგ-ის პროგრამებში ჩართვის მოსურნე სკოლების (%) რაოდენობის ზრდა	8
<b>ON2</b> - მულტილინგუური განათლების პროგრამებში ჩართვა (რეგიონების მიხედვით)	ამ მაჩვენებელით აღნიშნულია მულტილინგუური განათლების პროგრამებში ჩართულ სკოლათა რაოდენობა (% რეგიონალური სკოლების)	4,8
<b>ON3</b> ეროვნული გამოცდების შედეგები	ამ მაჩვენებელით აღნიშნულია სტუდენტთა მიერ ეროვნული გამოცდების ჩაბარების შედეგები	3
<b>ON4</b> - უმაღლესი განათლების პროგრამებში ჩართვა	ამ მაჩვენებელით აღნიშნულია უმაღლესი განათლების პროგრამებში ჩართული სტუდენტების რიცხვი (% ეროვნული უმცირესობა)	2

<p><b>ON5</b> - მღგ-ში მასწავლებლების მოსამზადებელი უმაღლესი სასწავლებლების პროგრამების რაოდენობა</p>	<p>ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია მღგ-ს მასწავლებელთა მოსამზადებელი პროგრამების რაოდენობა უმაღლესი სასწავლებლების ფარგლებში (პროგრამების ტიპები, დონეები)</p>	<p>5</p>
<p><b>ON6</b> - სკოლების მასწავლებელთა და სტუდენტთა (უმცირესობათა წრიდან) სახელმწიფო ენაში მომზადების მოთხოვნა (მასწავლებელთა და სტუდენტთა რაოდენობა, ენის ცოდნაში დარწმუნებულობის დონე</p>	<p>ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია სახელმწიფო ენის ცოდნის მსურველ მასწავლებელთა და სტუდენტთა რაოდენობა და ენის ცოდნის დონის თვითშეფასება</p>	<p>3</p>
<p><b>ON7</b> – სახელმწიფო ენის შემსწავლელ ზრდასრულ მოქალაქეთა რაოდენობა</p>	<p>ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია სახელმწიფო ენაში ზრდასრულთა მომზადების რაოდენობა (სახელმწიფო თუ კერძო კურსებზე)</p>	<p>3</p>
<p><b>ON 8</b> - გაუმჯობესება სკოლის მართვაში ეროვნულ უმცირესობათა განათლების პრობლემებთან დაკავშირებული საკითხების გადაჭრის თვალსაზრისით</p>	<p>ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია სკოლის დირექტორებისა თუ სხვა თანამშრომლების რაოდენობა (ადმინისტრაციული პერსონალი), რომლებმაც სკოლებში მღგ-ის მართვის პროგრამები გაიარეს.</p>	<p>4</p>
<p><b>ON 9-</b> მღგ-ის სფეროში ეროვნული საექსპერტო პოტენციალის გაძლიერება</p>	<p>ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია მღგ-ის სფეროში სპეციალურად მომზადებული ექსპერტებისა და სხვა პერსონალის რაოდენობა</p>	<p>5</p>
<p><b>ON10</b> - მღგ-ის პოლიტიკა აღიარებული მიზნობრივი ჯგუფისა და ფართო საზოგადოების მიერ</p>	<p>ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია პოლიტიკის რეალიზაციის შედეგებით გამოწვეული კმაყოფილების დონე სხვადასხვა მიზნობრივ ჯგუფებში</p>	<p>7</p>
<p><b>შედეგის ინდიკატორები (სკოლის დონე)</b></p>		

<b>OS1</b> - მღვ ჩართულია სკოლების აკრედიტაციისა და ხარისხის შეფასების სისტემაში	ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია იმ სკოლების რაოდენობა, რომლებიც აკმაყოფილებენ სკოლის აკრედიტაციის მოთხოვნებს მღვ-სთან დაკავშირებით (%)	4,1
<b>OS2</b> - მოსწავლეთა მიღწევები, სახელმწიფო და უმცირესობათა ენებში მიღწევების ჩათვლით	ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია სტუდენტთა ცოდნის დონის შეფასების შედეგები სახელმწიფო და უმცირესობათა ენებში (სკოლის შეფასება, ეროვნული ცენტრალიზებული შეფასების შედეგები)	3
<b>OS3</b> – სკოლადამთავრებულთა რაოდენობა, რომლებიც ჩართული არიან უმაღლესი განათლების პროგრამებში	ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია იმ სკოლადამთავრებულთა რაოდენობა, რომლებმაც ჩააბარეს უმაღლესი სასწავლებლებში (მათ შორის ეროვნული უმცირესობებიდან).	2
<b>OS4</b> - მოსწავლეთა და მათი მშობლების განათლების პროგრამებით გამოწვეული კმაყოფილება,	ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია მოსწავლეებისა და მშობლების სასკოლო განათლების პროგრამებით გამოწვეული კმაყოფილების დონე (%) (მოსწავლეები/სტუდენტები და მშობლები, როგორც სასკოლო აკრედიტაციის/ შეფასების პროცესის თანამონაწილენი)	6
<b>OS5</b> – გაუმჯობესება საკადრო რესურსების დარგში (მონაწილეობისა და ინიციატივის ზრდა)	ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია მასწავლებელთა და სკოლის სხვა პერსონალის რაოდენობა, რომლებიც მონაწილეობენ ურთიერთთანამშრომლობის პროექტში (რაიონულ, რეგიონულ ან ეროვნულ დონეზე (%))	4, 8
<b>OS6</b> - ფინანსური მენეჯმენტის გაუმჯობესება (დამატებითი რესურსების მოძიებისა და მართვის უნარი)	ამ მაჩვენებლით აღნიშნულია სკოლების მიერ მღვ-ში ყოველწლიურად დახარჯული ფინანსების (%) ზრდა.	4

მოსალოდნელია, რომ მღვ-ის პოლიტიკის რეალიზაცია არაპირდაპირ ზემოქმედებას იქონიებს რეფორმის ზოგადი პროცესის ფარგლებში განხორციელებული პოლიტიკის სხვა მიმართულებებზეც. ეს ეხება:

- თვითმმართველობის ადგილობრივი ორგანოების ეფექტურობის მაჩვენებლების გაუმჯობესება ისეთი ხელსაყრელი გარემოს შექმნის გზით, რომელიც ხელს შეუწყობს ადგილზე დემოკრატიული პროცესების განვითარებასა და ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების მუშაობის გაუმჯობესებას;
- უმუშევრობისა და სიღარიბის დონის შემცირების უზრუნველყოფა.

## პოლიტიკის მონიტორინგი და შეფასება

### პოლიტიკის მონიტორინგსა და შეფასებაზე პასუხისმგებელი ინსტიტუციები

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტის ინტეგრაციის პროგრამები პასუხისმგებლობას იღებენ მულტილინგვური განათლების პოლიტიკის დანერგვის მონიტორინგსა და შეფასებაზე. ინტეგრაციის პროგრამა განახორციელებს მონიტორინგს პოლიტიკის რეალიზაციაზე იმ მაჩვენებლების გამოყენებით, რომლებიც შემუშავდა საწყის ეტაპზე და ჩაერთო პოლიტიკის გატარების გეგმაში. გარდა ამისა, ინტეგრაციის პროგრამა პასუხს აგებს, რომ შექმნას და დანერგოს ანგარიშგების ისეთი მექანიზმი, რომელიც უზრუნველყოფს, რომ ამ პრობლემით დაინტერესებულმა მხარეებმა მონაწილეობა მიიღონ მულტილინგვური განათლების პროგრამების დაუშვებასა და განხორციელებაში და გააკონტროლონ ამ პროგრამების ზემოქმედება ეთნიკური უმცირესობების სოციალურ ინტეგრაციაზე.

პოლიტიკის დოკუმენტი იგაღისწინებს, რომ სამუშაოს დროული დაგეგმვისა და გადაწყვეტილებების მისაღებად უნდა შეიქმნას ექსპერტთა სამუშაო ჯგუფი, რომელშიც შევლენ განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტის, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის, მასწავლებლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრისა და აკრედიტაციის ეროვნული ცენტრის თანამშრომლები.

სკოლები პასუხისმგებელნი იქნებიან პოლიტიკის გატარების მონიტორინგსა და შეფასებაზე, რისთვისაც გამოყენებული იქნება სტანდარტები და ინდიკატორები, რომლებიც სკოლების აკრედიტაციის წესებში გამოიყენება. ინფორმაცია მულტილინგვური განათლების პროგრამების დანერგვის შედეგებზე უნდა აისახოს სკოლების ყოველწლიურ ანგარიშში, რომელშიც ასევე ნაჩვენებია იქნება თვითშეფასება.

აკრედიტაციის ეროვნული ცენტრი უზრუნველყოფს მულტილინგვური განათლების პროგრამების დანერგვის პროცესის შეფასებას, როგორც სკოლების აკრედიტაციის პროცესის ნაწილს.

### **პოლიტიკის მონიტორინგი და შეფასება/ანგარიშგება საზოგადოების წინაშე**

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო პასუხისმგებელი იქნება პოლიტიკის დანერგვის პროცესზე და უზრუნველყოფს ეთნიკური უმცირესობების უშუალო მონაწილეობას ამ პოლიტიკის მონიტორინგსა და შეფასებაში ომბუდსმენის ოფისში 2008 წლის 28 ივნისს რატიფიცირებულ პრეზიდენტის ტოლერანტობისა და ინტეგრაციის საბჭოსა და ეთნიკური უმცირესობების საბჭოს ურთიერთგაგებისა და თანამშრომლობის მემორანდუმის საფუძველზე.

მემორანდუმი უზრუნველყოფს პრეზიდენტთან არსებულ საბჭოსა და საქართველოში ეთნიკური უმცირესობების უფლებათა დაცვის საკითხებში ეთნიკური უმცირესობის საბჭოს თანამშრომლობას და უზრუნველყოფს ეთნიკური უმცირესობების მხრიდან პოლიტიკის მონიტორინგისა და შეფასების მექანიზმს, რომელშიც მოიაზრება საზოგადოებრივი დისკუსიები, რეკომენდაციების შემუშავება და მათზე დაფუძნებული პოლიტიკის დანერგვის გეგმის განხილვა მულტილინგვური განათლებისათვის.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ანალიტიკურმა სამმართველომ ინფორმაციის სამსახურის (EMIS) საშუალებით უნდა უზრუნველყოს პოლიტიკის რეალიზაციის ეფექტურობის მაჩვენებლების დამუშავებისათვის საჭირო ინფორმაციის თავმოყრა. მონიტორინგისა და შეფასების ჩატარებისათვის აუცილებელი ინფორმაციის მისაღებად გამოყენებული იქნება მონაცემთა შემდეგი წყაროები:

- მასწავლებელთა რეგისტრაციისა და სერტიფიკაციის მონაცემები;
- სკოლების აკრედიტაციისა და შეფასების მონაცემები;
- მოსწავლეთა და სტუდენტთა ცოდნის დონის ეროვნული შეფასების შედეგები;
- სახელმწიფო ბიუჯეტის მიმოხილვა /აუდიტი/ ;
- უმაღლესი სასწავლებლების სარეგისტრაციო მონაცემთა ბაზები/ჩარიცხული სტუდენტები;
- ინფორმაცია მასწავლებლების პროფესიულ განვითარებაზე;

- საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვისა და სხვა კვლევების შედეგები;
- სხვა მონაცემები, რომლებსაც ფლობს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო და მლგ-ის პოლიტიკის დანერგვის რეალიზაციის პროცესში ჩართული სხვა ორგანიზაციები.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტის ინტეგრაციის პროგრამა პასუხისმგებელი იქნება მონიტორინგის სისტემის შექმნაზე, შეფასების ორგანიზებასა და შედეგების ანგარიშზე. ინტეგრაციის პროგრამა პასუხისმგებელი იქნება ასევე ყოველწლიური ანგარიშის მომზადებაზე იმის შესახებ, თუ როგორ მიმდინარეობს პოლიტიკის დანერგვა და ამ ანგარიშის პრეზიდენტის ტოლერანტობისა და ინტეგრაციის საბჭოსა და ომბუდსმენის აპარატის ეთნიკურ უმცირესობათა საბჭოში განსახილველად წარდგენაზე. გარდა ამისა, იგი უზრუნველყოფს პოლიტიკის დანერგვის გეგმის შესახებ გამომხაურების შეგროვებას და მის დამუშავებას.

ინტეგრაციის პროგრამის მიერ მომზადებული პირველი მოხსენება ივარაუდება 2010 წელს და შემდეგ მომზადდება ყოველწლიურად.

პოლიტიკის შუალედური შეფასება შეიძლება განხორციელდეს 2013 წლის დასაწყისში, ხოლო საბოლოო შეფასება დაგეგმილია 2015 წლისთვის. პოლიტიკის გატარების სტაბილურობისა და უწყვეტობის უზრუნველსაყოფად რეკომენდებულია ყოველ სამ წელიწადში ერთხელ მოხდეს პოლიტიკის შეფასება, განახლება, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში - შედეგებისა და მაჩვენებლების შეჯამება წინა შეფასებების შედეგებზე დაყრდნობით.

და ბოლოს, უნდა მოხდეს ხანგრძლივადიანი პოლიტიკის შეფასება, პირველი ციკლის (თორმეტი წლის) გავლის შემდეგ, მას შემდეგ, რაც მულტილინგუური განათლების პროგრამების დანერგვა დასრულდება. მაგალითად, პოლიტიკის გავლენის ანალიზი მიზნობრივ ჯგუფებზე, ისევე, როგორც პოლიტიკის ფინანსური რენტაბელობის ანალიზი.